Harmadik évfolyam. 120. szám. Kedd 1884. október 7-én.

ELŐFIZETÉSI DÍJ.
Helyben házhoz hordva:
Egész évre . . . 8 frt.
Fél évre . . . . 4 „
Negyed évre . . 2 „
vidékre postán küldve:
Egész évre . 9 frt — kr.
Fél évre . . 4 „ 50 kr.
Negyed évre 2 „ 25 kr.
Néptanitóknak helyben:
Egész évre . 6 frt — kr
Fél évre . . 3 „ — „
Negyed évre 1 „ 50 „
Néptanitóknak vidéken:
Egész évre . 7 frt — kr.
Fél évre . . 3 „ 50 „
Negyed évre 1 „ 75 „

ZOMBOR ÉS VIDÉKE.

POLITIKAI és VEGYES TARTALMU MEGYEI KÖZLÖNY.

Megjelenik hetenkint háromszor: vasárnap, kedden (féliven) és csütörtökön.

Hirdetések és előfizetések fölvétetnek s egyes számok kaphatók helyben: Muzsik és Partlics könyv- és kónyomdájában, Schön Adolf könyvkereskedésében, Hay Sándor dohánytözsdéjében, valamint hirdetések s nyilttéri közlemények ugy a fővárosi mint a külföldi összes hirdetési irodákban. — **Egy szám 10 kr.** (Félives **5** kr.)

Szerkesztőségi iroda és kiadóhivatal:
Sötét-s csendes-utcza sarkán, Hofeneder-féle házban, hová minden a lap szellemi részét illető közlemény, az előfizetések és hirdetések is küldendők.
Bérmentetlen levelekben küldött levelek el. Kéziratok nem adatnak vissza.
Szerkesztővel értekezhetni: d. e. 11 órától 12-ig és d. u. 3-tól 5 óráig.

Országgyülés.

okt. 4-én.

Az országgyülés mai tárgya a megalakulás volt. Az elnökségre 278 szavazatot adtak be A kormánypárt és mérsékelt ellenzék Péchy Tamásra szavazott, a függetlenségi párt nem szavazott. Az anteszemiták jelöltje Neudvich volt. Érdekes, hogy Neudvich 27 szavazatot kapott, tehát sokkal többet, mint a hány tagból a párt áll. Négyen azonkivül az antiszemiták közül nem is szavaztak. (Harminczegy lélek tizenhét testben.) Alelnöknek Szontágei Pál, másodalelnöknek Bánffy Béla gróf, kormánypártiak választattak; következett a hat jegyzo választása. Legtöbb szavazatot Hoitsy Pál, a függetlenségi párt jelöltje kapott. Jegyzőknek választattak meg: Nagy István, Rakovszky István, Zsilinszky Mihály, Tibád Antal és Berzeviczy Albert. Legkevesebb szavazatot kapott az antiszemiták jelöltje: Vadnay Andor — ugyanis 40-et. (Huszonhárom szavazattal töl bet, mint a hány tagból a párt áll.) Háznagynak Kovács László választották meg 158 szavazattal. Általános derültséget keltett az, hogy a jó Göndöcs apóra hatan adták szavazatukat. Ennek kihirdetése minden oldalrol éljenzéssel fogadtatott. A szept. 25-ére egybehivott országgyüles képviselóház ekkép megalakult.

Közegészségügy.

Zombor szab. kir. város közegészségi állapota 1884 ik evi szeptember havában.

A közegészségügy állapo'a e hóban vá rosunk területén teljesen kielégitö volt, mire jényeges befolyással voltak a kedvező időjárási viszonyok.

A népmozgalmi adatok is, a jelen körülmények között, kiváló eredményt tüntettek fel, ugy hogy a népesedésügyi kérdésben is, e hó várakozásainknak teljesen megfelelt.

A kórmozgalom gyengébb volt, mint a mult hóban; az orvosi gyakorlatban leginkább merült fel: váltóláz s az emésztö szervek bántalmai; heveny-fertözö kórok csak egy-két esetben észleltettek.

A gyermekvilágban a 7 éven aluliaknál az általános egészségi állapot, mint mindig, ugy e hó folyamán is a legtöbb kivánni valót hagyta.

Az iskolába járó gyermekek között a közegészségi viszonyok kedvezök voltak, miröl személyes meggyözödést szereztem, midön fötisztelendö Fejér Gyula apát-plébános s igazgató ur szives volt velem az összes a városban levö röm. kath. iskolákat meglátogatni. Valamennyi iskola helyiség — az ideiglenes Bánát külvárosi fiuoskolát kivéve — a hygienicus követelményeknek teljesen megfelelőnek találtatott, főleg az ujonnan épült palotaszerü központi fiuiskola helyiségei. Sajnos körülmény azonban, hogy ezen díszes épület udvarán levö kutnak vize, melyet naponta 750—800 gyermek volna kényteien inni, az általaun megejtett vegyelmezés alkalmával, az emberi egészségre a legnagyobb mérvben kártékony hatásunak találtatott, amint ezt a következö táblázat mutatja:

| Az uj központi röm. kath. fiuiskola udvarában | | |

A jó kávénak átlag világos sárga-szürke színe van, mely majd a zöld, majd a barna színbe játszik át. A megvizsgált kávéneméknek majdnem a fele nem volt ily színű, hanem többé-kevéssbé piszkos-fehéres, sárgás és vereses színűek voltak leginkább, sőt sejletes kávé is fordult elő. Ily rossz kinézésű, valamint a tengeri szállítás alkalmával nedvességet magába szitt, vagy hosszabb ideig sötét nedves helyiségekben tartott kávéval, mely izéből s aromájából vesztett, közegészségi szempontból a legtöbb visszaélés történik, mert gyárakban (Hamburg, Mannheim, Majna melletti Frankfurt, Berma és Heilbronn városokban) festetnek, s pedig oly anyagokkal, a melyek az emberi egészségre ártalmasak, azon célból, hogy vagy meg a meg nem romlott, vagy a minőségre nézve jobb kávénak külsejét nyerjék. A festésre az említet eken kívül, úgy látszik, leginkább az adott alkalmat, hogy sok vidéken a közönség a feltűnően zöld kávét szereti, a milyen színben az nem terem.

A színezés történik: 1. hordókban ólomgolyókkal való hengerítés által; 2 egy zöld por által, mely áll; berlinikék, chromsavas ólomlég, agyag és gypszből, s végre 3. rézgálic oldattal való megnedvesítés által.

Az 1. pont alatt említett: ólommal való festés felderítése céljából a kávészemek egy órán át higított salétromvas behatásának tétettek ki; ezután kivétettek és vízzel való feleresztés után, néhány csepp kénenykénegel leöntettek. Nem származott fekete csapadék, ennélfogva a megvizsgált kávészemek nem tartalmaztak ólmot.

A. alatti színezés kipuhatolása végett, nagyobb számú, a nagyító üveggel való megvizsgálás alkalmával gyanusnak átszott kávé szem meleg lepárolt vízben lett áztatva. Hosszabb idő mulva a szemek a vízből eltávolíttattak, és a víz megtisztulása váratott. Ekkor azonban sem chlorbarium, sem oxalsavas Ammonnak nem idézett elő zavarodást ezen vízben, mi a gyps hiányának a biztos jele. Az üledékben ható megvizsgálás u án sem lehetett semminemű megkékülést felismerni, a mi a berlinkék, valamint az indigó jelenlétét, — ez utóbbi gyakran használtatik az előbbi helyett — kizárja. Egy része az üledéknek még kénamoniummal meglocsoltatott és minthogy a megtekeredés elmaradt, úgy ezáltal a festenysárga (chromgelb) hiánya bebizonyult.

A festés 3. módjának esbetőségét illetőleg: rézgálicoldattal való festés megállapítása végett, a kávészemek vérhagó oldattal vizsgáltattak meg. A kávészemeken nem állt elő vörösbarna szín, mi a réz hiányát mutatja.

Mindezek után megelégedéssel konstatálhatom hogy a kereskedéseinkben előforduló kávé, minden tisztátlanságtól s hamisítástól teljesen ment; csak a közönséges, olcsó, sőt középminőségen aluli kávenemek helyben árulni szokott nagy mennyisége, azt látszik mutatni, hogy fogyasztóink nem annyira: jó kávét élvezni, mint egyátalán kávét inni szeretnek.

Miután ezen orvosrendőri vizsgálattal járó munka sok időt vett igénybe, ugy a pörsölt s darált állapotban is, vegyes-kereskedéseinkben kapható kávénak megvizsgálása más alkalomra hagyatott.

Megvizsgáltattak továbbá a városi tiszti orvosok által a fennálló 9 kéjnőtelep 19 bejegyzett örömleánnyai; a bujakórosak a kórházba szállíttatnak.

Orvosrendőri boncolat e hóban nem fordult elő.

A köztisztaság kielégítő volt.

Az állatok egészségi állapota kedvező volt.

Időjárás: legmelegebb nap volt 3-án (közlég hőmérsékletet 18.5° R.) leghűvösebb 9-én (középhőmérséklet + 21° R.); légsúlymérő legmagasabban állott 29-én reggel; legalacsonyabban 5-én reggel. Derült nap volt 23, többi részben borult; eső eset 6 alkalommal. Szélirány, legtöbbet északi és nyugati; az utolsó hétben többször déli.

Kelt Zomborban, 1884. évi okt. hó 2-án.

Dr. Pávlovits Simon.
városi tiszti főorvos

Hírek.

Beküldetett. Vonatkozással a nagymeltóságu földmüvelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. minisztérium által kiadott földmüves iskolai szervezési szabályzat g) pontjára, az igazgatóság rendelkezésére jutott s esetleg még jutandó ösztöndíjjas helyek betöltésére pályázat hirdettetik azzal a feltétellel, hogy az ingyenes helyeket elnyerni akarók ez irányu kérvényeiket az adai m. kir. földmüves iskola igazgatóságához nyujtsák be. — Adán, október 2-án 1884. Szobenya Bertalan, igazgató tanár.

Véres verekedés. Vavranyecz Ferenc csizmadia, valamaly kéjbarlangban összekapott közöshadseregbeli közvitézekkel és Csuvardits Antal 11. századbeli közkatona oldalfegyverével ugy szúrta meg, hogy rögtön a kórházba kellett szállítani. Nevezett katona ellen pedig a katonai hatóságnál megtétett a jelentés.

Bernhard Adolf szabadkai vasuti mozdonyvezető nejének, családje, Lengyel Ignázban Zsigmond Erzsébet nagyobb menyiségű ágynemőt és ruhát szedvén össze megszökött. Az ügyes családet illetőségi helyén Kisszálláson megtalálták, hol az ellopott tárgyak egy paplan és egy lepedő kivételével előkerültek.

Az igazságügyi minisztrnek küldötte, László miniszteri tanácsos e hó 4-én Szabadkán időzött, hogy az ottani rosz karban lévő törvényszéki épületet megtekintse. A kiküldött fontolóra vevén a város ez ügyben tett ajánlatát, javaslatot fog a minisztriumhoz beterjeszteni az épület felépítése tárgyában.

Karácson-bazárt rendez az első szabadkai nőegylet ez évi december hó 13., 14 és 15-én a „Pest városhoz" czimzett szálloda nagytermében, hogy annak tiszta jövedelméből az általa eltartott árvákat segélyezze. Az adakozások már megkezdettek.

Mennyit fogy a nap októberben? Október 1-én a nap 6 óra 1 perczkor kelt s 5 óra 38 perczkor nyugodott le, tehát a nap hossza 11 óra 37 percz volt, az éjszaka pedig 12 óra 23 percig tartott; október 31-én a nap 6 óra 45 perczkor kel és 4 óra 13 perczkor nyugszik le, tehát a nap hossza 9 óra 58 percz lesz. E szerint a nap október hóban 1 óra 39 percel fogy s az éjszaka természetszerűleg ugyan annyival növekedik.

Az ujvidéki selyemfonoda és raktár épitési munkálatai szerényen haladnak s az alapmunkálatok már meglehetős magasságot érnek.

Bajan az aradi vértanuk emlékére az ottani 1848/49-iki honvédegylet kezdeményezésére e hó 6-án d. e. 9 órakor gyászisteni tisztelet fog tartatni.

Törvények életbelépése. Okt. hó 1-én a mult országgyűlés által hozott két fontos törvény lépett életbe. Az egyik az uj ipartörvény, mely az iparosok helyzetének s ez által magának az iparnak javitását célozza. A második az uj szeszadó törvény, melynek értelmében a szeszgyártulajdonosok szeszmérő gépek alkalmazására kötelezteznek hogy ez által a gyártott és adó alá eső szeszmennyiség pontosan meghatározható legyen.

A zentai 48-as honvédek egyesülete a mult héttőn gyűlést tartott, mely gyűlésen Szekfű György városi főjegyző ur az elnöki tisztről leköszönt s helyette Lichtenstein Ferencz ügyvéd választatott elnökké. A gyűlés főtárgyát Görgey rehabilitiójának ügye képezte. A honvéd gyűlés kimondta, hogy Görgey Arthurt hazaárulónak tartja. Ugyan ez alkalommal elhatározták, hogy az aradi vértanuk emlékére gyász istentisztelet tartatnak; továbbá, hogy a szabadságharcz zentai vértanuinak sirját emlékkövel jelelik meg.

Furfangos tolvajok. Burány Mihály zentai lakos házát a mult hó 24-ére virradóra ismeretlen tettesek kiásták s szobájából 24 puha libapehelylyel tömött vánkost és 1 dunyhát, — daczára annak, hogy a szobában két ifju lány aludt — elloptak.

Irodalom.

Ifj. Nagel Ottó könyvkereskedésében Budapesten a Nemz. szinház bérházában megjelent a „Magyar általános levelező 16-ik és utolsó füzete." E füzettel a magyar általános levelező teljesen bevan fejezve, melyben a t. cz. olvasó közönség egy hasznos, de mondhatnók szükséges könyv birtokába jött, mely a nyelv és helyes irási szabályokon kívül a levél irás szabályait, 588 levél és más irományt, czég és reclam példákat tartalmaz. Hogy egy jól szerkesztett iradalom ismertőt és a legjelesebb magyar költők müveiből mutatványokat, ismerteti a közlekedési intézeteket, nevezetesen a bel- és külföldi levél és kocsipósta közlekedési szabályait, a vasuti és hajozási közlekedést, az osztrák-magyar és külföldi pénzeket, mértékeket, sulyokat, állami és magán értékpapirokat végre a mü záradékát az idegen szavakszótára képezi a magyar irodalmi müvekben. Magán és hivatalos iratokban, hirlapokban, folyóiratokban és társalgási nyelvben gyakrabban előforduló idegen szavak megértésére és kiejtésére, E gazdag tartalom elégé tanuskodik a mü hasznossága és szükségessége mellett, minek még csak azt kivánjuk mendani hogy ezen mü lévén egyedüli, mely az olvasó közönség rendelkezésein áll. Megrendelhető a kiadónál füzetekben, egy kötetben füzve és külön igen diszes kötetben.

Telekkönyvi reformok.

(Folytatás.)

De hogy ezt tehessük, érdeklődés minden irányban és a lehető legszélesebb körben fel kell kelteni, a mi ismét csak ugy történhetik meg, ha az ide vonatkozó szakmunkákat megszerezzük, át s áttanuljuk, a tett javaslatokat meghányjuk s vetjük, — észrevételeinket nem rejtjük véka alá, hanem szak- és napilapokban vagy önálló munkákban nyilvánosságra hozzuk oly czélból, hogy a törvényalkotásra hivatottak, a fenforgó kérdéseket minden oldalról megvilágítva látvan, kiválogathassák a fölmerült eszmékből és javaslatokból a leghasznosabbat és legczélszerűbbet.

A telekkönyvi reformokat tárgyazó összes eddig megjelent munkák közül „Milyen legyen a telekkönyvi reform?" czimű, Tettey Nándor és társa budapesti könyvkereskedő czég bizományban megjelent könyv (ára 1 frt) maga eleg arra, hogy az érdeklődést minden irányban és a legszélesebb körben felköltse, mert a lehetőségig nő és teljes képét adja nemcsak az ujabban megindult telekönyvi reformmozgalmaknak, hanem a telekkönyvi intéménnyel összefüggő (közjegyzői törvényjavaslat) vagy reá kiható egyéb reformmozgalmaknak is, keretében felölelvén minde eszmét és minden javaslatot, amely közvetlenül vagy közvetve telekkönyvi intéményünknek előnyére vagy hátrányára lehet.

A legközelebb összeülő uj országgyűlés bizonyára még első évi ülésszakában tárgyalni fogja a közjegyzői törvény módosításáról szóló, már beterjesztett törvényjavaslatot, és tárgyalni fogja minden valószinűség szerint a telekkönyvi kódexbe betétek szerkesztéséről és a telekkönyveknek a földadókatasztterrel való egyidejűleges összhangzásbabozataláról szóló talán eddig már kész lesz törvényjavaslatot, is. A telekkönyvi és vele összefüggő reformkérdések felett tehát nemsokára az eszméknek nagy sarcza nemcsak a szakférfiak között, hanem az országgyűlés midkét házában szerencsés gondolata volt szerzőnek, hogy éppen időszerűen — kapóra jött — egy oly munkát bocsásson közre, a melyből nemcsak a telekkönyvi szakférfiak, hanem az országgyűlés tagjai, a kir. közjegyzők, ügyvédek, községi és városi jegyzők s az érdeklődő nagy közönség is — a fenforgó reformkérdésekre vonatkozó anyagot (eszméket és javaslatokat) összegyűjtve találván — minden további és bővebb kutatás és utánjárás nélkül tüzetesen megismerkednek a fenforgó reformkérdésekkel és azokról egy vagy más irányban maguknak véleményt alkothatnak.

(Vége köv.)

---

zavartság mindkét részről lehetőleg fokozódott.

A rontinirt társalkodónak s az ifju tapasztalatlan leánykának egyforma bilincsek nehezedtek nyelvére.

— Minő munkán dolgozik? — kérdé végre József csakhogy valamit mondjon,

A leányka melyebben elpirult s nem válaszolt, a tárgyat, mely egész figyelmét igénybe vevé nyilván nem tartá megnevezhetőnek. József belátá, hogy az adott körülmények között kérdésével ostobaságot követett el. A társalgás továbbra is csak lassu s szaggatott volt. A leányka feleletei többnyire rövidek s szórakozottak voltak, s ha néha néha szemeit felveté csak azért történt, hogy a vele szemközt ülő ifjura egy egy futólagos s kiváncsi pillantást vessen. Végre az irodalomra került a sor, József igazi lelkesültséggel melegedett a haladatos tárgyban. Nem volt ki ellenezte de azért nemes elszántsággal védte egyik másik kedvenczét. A leányka is mindinkább feszletenebb s bátrabb lón s most már hosszabban nyugtatá nagy fekete szemeit az ifju áthevült arczán. Józsefnek ilyenkor mindig ugy tetszett, mintha ezen ragyogó csillarok mélységes feneken sajátszerű titkos bánat ülne, hogy ezen csalhatatlan tükrei a lélekneк egy a szív relytekében gyökerező keserűségnek tolmacsai. — Ezen észrevétel ha nem is volt bántó de reá nézve kellemes sem. Nagyon jól tudta, hogy a 18 éves ábrandos leanyzók lelki szenvedései minő természetűek. De mastrészt némi elégtételt szerzett keblének, hogy egy személylyel találkozott, ki szintén szenved, habár föttételezhetőleg nem is tökéletes kimolyasággal. Hasonlo érzelmek keresztezték egymást, s e percztől fogva bizalmasabban tárultak fel az ifju szivének kapui a leányka előtt.

* * *

Hetek multak s a Hegyes-pár tereve semmit sem haladt. Cs. . . ból visszatérve József határozottan kijelentette, hogy még mit sem tudhat.

Hegyes uram semmikép sem foghatta fól, miként lehetséges az, hogy valamit csinosnak találunk s nekünk tetszik, mégis teljesen közönyös lehet reánk nézvé.

— Német legyek, ha ennek a gyerekneк van esze! — szokta haragosan mondani — hiszen ország világ látja hogy maga magát hazudtolja meg!

József találkozása óta soha sem emlité leányt, de annál inkább foglalkozott vele gondolatban, s ha magányosan egyedül volt szobácskájában, élénk képzete maga ele varázsolta a leánykа kecsteljes karcsu alakjat, azokat a melységes érzelemtől sugárzó csillagokat melyeknek buvös ténye oly maradandó emleket vésett szivébe. Ilyenkor elévonta azt a kis négyszegletű papirda rabot, melyen határozatlan vonásokban az ő keze irása látszott, s sokáig elmélázott a reszketeg kézzel irt betűkön. Nem tudta miért, de mindannyiszor valami édes borongás tutott végéig egész testén. Azután ismét elgondolkodott s eszébe jutván sógorának szavai késerűen mondogatá magában: „Két csillag, két tündöklő csillag — — egyéb semmi."

Igy mult el a nyár a borongos ősz s bekövetkezett a késo nagy ünnepek évadja.

József egyik Cs. . . ban lakó barátjától felszólíttatott hogy a következendő két ünnepaopt nála töltse, s o szivesen engedett a barátságos felszólításnak.

Kellemes meglepetésére szolgált neki a sebtében kapott hir, hogy ép az nap érkezett oda Oroszlán Nelli is atyjával. — Ismét találkozni vele — gondolá magában — s most szigoru vizsgálatot tartok lelke fölött!

A leányka sans géne diót evett, melyet utánozhatlan gyermekies naivsággal fogai segélyével tördelt fel. Megkinálta Józsefet is. Ez pedig nem tudta mire vélni a dolgot. Tehát ez azon lény kinek lelkében ő szivet gyilkoló gyötrelmet fedezett fel? — Hiszen ez tökéletesen gyermek, gyermek a szendeség s naivság boldog korában.

— A dio feltörés kártékonyan hat a fogakra! — mondá József mosolyogva.

— Banom is én! — volt a gerlekacagással adott válasz.

Józsefet fájdalmasan érinté a csalódás. Nem akart hinni szemeinek. A leányka plasztikus alakja bájos szende arcza tán kevésbé gyulékony szivbe is beleröpíthette volna a gyöngéd érzelem szikráját, de József zaklatott lelke mást kivánt, egészen mást: komoly megállapodott kedélyt, mely odasimulhasson az ő bus szenvedő lelkéhez.

Délután a nagyrétre ment barátjával sétalni, hol egy sereg serjedő leányka „cziczást" játszott, köztük Oroszlán Velli vitte a főszerepett.

József komoran tért vissza. Soha sem tünt fel nyomorultabbnak maga előtt mint most, átkozta a fölvilagosultságot, mely oly elégedetiennő tevé, s irigyelte teljes szivéből a gondtalan vidám sereget amott a nagyréten

Bucsuzatlan hagyta el Cs. . . át, egyedül maradt ismét meghitt gondolajaival, de minden óvakodása daczára az a két ragyogó csillag mégis elkisérte. . . . Meddig?!

(Folytatása talán következik.)

Takáts József.

Felelős szerkesztő és kiadó-laptulajdonos:
MÜLLER GYULA.

Nyom. Muszik és Partlics gyorsajtóján Zomborban